

Το Αθέατο Μουσείο

The Unseen Museum

ΕΝΑ ΑΙΝΙΓΜΑ 7000 ΧΡΟΝΩΝ

A 7000 YEAR OLD ENIGMA

ΜΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΜΟΡΦΗ ΣΜΙΛΕΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΕΠΤΑ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΧΡΟΝΙΑ

Στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο με τον θαυμαστό πλούτο των μνημειακών γλυπτών των ιστορικών χρόνων, το αγαλμάτιο της ανθρώπινης μορφής σε μικρότερο του φυσικού μέγεθος (36 εκ. ύψος) δεν μπορεί να αντιπαραβληθεί μαζί τους. Κι όμως, συνοψίζει με σαφήνεια την προσπάθεια του γλύπτη της Τελικής Νεολιθικής περιόδου (4500-3300 π.Χ.) να δημιουργήσει το σπάνιο αυτό ολόγλυφο έργο από ένα σκληρό λίθο, όπως ο γρανίτης, χωρίς να έχει στη διάθεσή του εργαλεία από μέταλλο.

Κατά κανόνα, τα λίθινα ειδώλια είναι λιγοστά, συνήθως μικρού μεγέθους, και από μαλακά πετρώματα. Επιπλέον, μόνον το 5% των νεολιθικών ειδωλίων είναι μεγάλου μεγέθους, δηλαδή πάνω από 35 εκ.

Το πτηνόμορφο ειδώλιο έχει διογκωμένη κοιλιά και επίπεδη την πίσω όψη. Τα πόδια δηλώνονται ως κύλινδροι και 'κόβονται' απότομα εμποδίζοντας την ευστάθεια της όρθιας μορφής. Το σιλιπνό σκούρο τεφρό χρώμα της επιφάνειας είναι αποτέλεσμα λείανσης, καθώς η αρχική απόχρωση του λίθου είναι φωτεινότερη, όπως φαίνεται στην ακατέργαστη περιοχή της ήβης.

Οι μορφοπλαστικοί περιορισμοί του λίθου είναι εμφανείς στις ασυμμετρίες της διαβάθμισης των επιφανειών της κοιλιάς. Δεν γνωρίζουμε αν η απουσία σαφούς δήλωσης του φύλου οφείλεται στους περιορισμούς αυτούς ή αν πρόκειται για άφυλη μορφή. Η διογκωμένη κοιλιά θα μπορούσε να προσδιορίζει εγκυμοσύνη, αλλά πού είναι το στήθος; Το 'άφυλο' πιθανώς εδώ εκφράζει αποφυγή της εικονιστικής διάκρισης των φύλων, δηλαδή σχετίζεται με το κοινωνικό φύλο, το οποίο αφορά στο ρόλο του φύλου στη νεολιθική κοινωνία. Γυναικεία, ανδρικά, άφυλα, πτηνόμορφα, φυσιοκρατικά, σχηματικά, μεγάλα ή μικρά, τα ειδώλια συγκροτούν ένα τελετουργικό 'θήσσο' στην κοσμοθεωρία του νεολιθικού πολιτισμού, τόσο διαφορετικό σε σχέση με τον δικό μας κόσμο!

Bird-like clay figurines (NAM 16287, 16288, 16289, 16334, 16358, 16362, 16383, 16385, 16398) from the George Tsozolizidis collection. Probably from Thessaly, Greece. Early and Middle Neolithic period (7th and 6th millennium BC).

Πήλινα πτηνόμορφα ειδώλια (EAM 16287, 16288, 16289, 16334, 16358, 16362, 16383, 16385, 16398) από τη συλλογή Γεωργίου Τσολοζιδη. Πιθανόν από τη Θεσσαλία. Αρχαιότερη και Μέση Νεολιθική περίοδος (7η και 6η χιλιετία π.Χ.).

Λίθινο νεολιθικό ειδώλιο ανθρώπινης μορφής (EAM 16400), από τη συλλογή Γεωργίου Τσολοζιδη. Άγνωστης προέλευσης, πιθανόν από τη Θεσσαλία ή τη Μακεδονία. Τελική Νεολιθική περίοδος (4500-3300 π.Χ.).

Neolithic stone statuette of a human figure (NAM 16400), from the George Tsozolizidis collection. Provenance unknown, probably from Thessaly or Macedonia, Greece. Final Neolithic period (4500-3300 BC).

A HUMAN FIGURE CARVED IN STONE 7000 YEARS AGO

In the National Archaeological Museum with its magnificent monumental sculptures of historic times, the smaller than life-size statuette of the human figure (36 cm in height) can hardly measure up to them. Nevertheless, it clearly sums up the effort of the sculptor of the Final Neolithic period (4500-3300 BC) to carve in the round this rare work, out of such a hard rock as granite, without having at his disposal metal tools.

Stone figurines, as a rule, are scarce, usually of small size and made of soft rocks. Furthermore, only a small percentage (5%) of Neolithic figurines falls into the category of large-sized ones, namely over 35 cm in height.

The bird-like figurine has a markedly rounded belly, while its back is flat. The legs, rendered as cylinders, are abruptly cut off, hampering the figure to stand stable. The dark grey surface is the end result of polishing, as indicated by the unworked facets of the pubic area, which display the original lighter colour of the stone.

Morphoplastic limitations, imposed by the raw material, are apparent in the asymmetric volume rendering of the belly. We are not in a position to know whether the lack of clear indication of sex is due to these limitations or whether it was the intention of the sculptor to create an asexual figure. On one hand, the protruding belly could mark the state of pregnancy, but where are the breasts? The 'asexual', in this case, could indeed reflect avoidance of visual sex distinction, namely, it could be connected to gender and its role in the Neolithic society. Female, male, asexual, bird-like, naturalistic, schematic, large or small ones, all figurines participate into a ritual 'company' embedded in the perceptions of the Neolithic culture, so much different than those of our own world!

